

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden November 28-dik napján, 1815-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' Hertzeg *Richelieu*' beszédje, melyet a' Ney' processusára nézve Nov. 11-dikén a' *Pairch*hez intézett, e' volt: —

„A' Marschal Ney' megítéltetésére ki rendeltetett rendkívül való katonabiztoság, az ő megítéltetésére *incompetensnek* lenni nyilatkoztatta magát. Nem szükség mind elohordanom azokat az okokat, mellyek őtet erre a' nyilatkoztatásra indították, elegendő leszén tsak ez az egy is, hogy Marschal Ney, Felső ellen való bűnnel vádoltatik, 's a' Constitutzióknak tartása szerint az efféle bűnöknek megítéltése titeket illet. Nem szükséges, az ezen dologra nézve, hogy a' *Pairch*' kamarája közönséges ítélőszékké változtassa által magát; azok a' formálítások, mellyek szerint az eleibe terjesztetni szokott projektumoknak 's egyéb tárgyaknak megvizsgálását folytatni szokta, elég alkalmasok arra, hogy egy akár elég rangú és rendű embert törvényesen megítélhessen, 's következképpen egész-szen organizáltatva van arra is, hogy Marschal Neyt megítélhesse, a' ki már régen elvándoltatva van, hogy Felső ellen való bünt tett. A' nem gátolhat-meg benneteket az ítéltételben, hogy ennek a' kamarának, nintsen Közönséges Prokúrátora. A' Constitutzió nem határozott semmi efféle magistratuális személyt; nem is akart-

határozni; talán nem is volt jussa arra. Némelly bűnökre nézve a' Követek' kamarájából áll elő a' vádoló; más esetekben magának az Országlószeknek kell lenni a' vádolónak. A' Ministerek legtermészetszeréntvalóbb organumai a' vádolásnak; melyre nézve mi úgy itélünk, hogy kötelességünket telyesítjük inkább miut-sem jö-sunkal élünk, ha közönséges hivatalunk-ezen részének megfeleltünk. Mí nem tsak a' Királynak, hanem egész Frantzia-ország-nak nevében tselekeszszük ezt, a' melly régtől fogva boszszankodott, 's már most kétségbe esett vala. Sőt egész Európának nevében kényszerítünk kérésünk által benneteket, nógatva meghívván, hogy Marschal Neyre mondjatok ítéletet.“ — Itt még valami formálításokról beszélt a' Minister, 's végezetre így rekeszti-bé szavait: —

„Elöttetek vádoljuk-el, Uraim! Marschal Neyt a' Felső ellen tett bűnért 's a' Státus' bátorságának megtámadásáért, 's legkissebb tartózkodás nélkül kinyilatkoztatjuk, hogy a' *Pairch*' kamarája ezen dologban az egész világnak egy fenszóval beszéltő elégtétellel adós, mivelhogy nagyon fontos dolog ketté szakasztani az útját annak a' boszszankodás-nak, a' melly minden felőlről hallattatja magát. —

„Uraim! az Urak nem fogják megszen-

vedni azt, hogy a' tovább is tartó meg nem büntetődés, újabb bűnöket és szerentsétlenségeket szüljön, mellyek talám még nagyobbak lehetnek, mint a' mellyékből mostan kimenekedni iparkodunk. A' Ministerek kötelességeiknek lenni esmérük megmondani az Uraknak azt, hogy a' kinevezetve volt hadi ítélőszéknek Marschal Neyre nézve e' hónap' 10-dik napján tett határozása, a' lázasztókra nézve győzedelmi örvendezésnek tárgya legyen. Nagyon fontos dolog, hogy az ő örvendezések rövid legyen, azért, hogy újabb büntételekre fel ne indítsa őket. Mi tehát még egyszer kényszerítjük kérésünk által és meghívjuk a' Király' nevében Urasagtokat, hogy a' Marschal Ney megítéltetésének munkáját haladék nélkül vegyék elő, 's abban azokhoz a' formálításokhoz alkalmaztassák magokat, mellyekkel egyéb tanátskozásaikban élni szoktak, kivéven azokat a' változtatásokat, mellyek a' Királytól a' kamarához küldetett rendelkezésben előfordúlnak. Ugyan ezen rendelkezéshé képest Uraim! már ezen szempillantásban elkezdődött az urak' ítélőbírói hivatala. Az urak önnön magoknak tartoznak azzal, hogy semmi olyan előadásokat semmi sugallásokat meg ne halgassanak, mellyekkel oda lehetne a' czélzás, hogy azt a' hajlandóságot kitanulhassák, mellyel az Urak közül kiki a' vádoltatott eránt vagy ellene viseltetik. Ez a' vádoltatott személy azon órában es napon fog az Urak előtt megjelenni, mellyet a' kamara meg fog határozni."

Mind ezeknek meghalgtása után meghatározták ezen ülésben (Nov. 11-dikén) a' Pairek, hogy 13-dikban ismét ezt a' tárgyat vegyék elő. Ekkor (13-dikban) ismét megjelentek a' Ministerek 's a' Királytól egy újabb rendelkezést hoztak a' Pairek eleibe, melly által az előbbeni rendelkezésben előfordult formálításokat meghatározottabb módon adták elő. Ebben a' második rendelkezésben tudniillik (hogy egyeb

réánk nézve nem nevezetes körülállásokat elhalgassuk), nyilvánoságos kifejezésekkel parantsoltatik: hogy a' Pairek' kamarája a' Ney' processusát közönségesen (a' publicum' jelenlétében) folytassa; hogy Ney a' maga védelmezőivel jelenjen meg, a' kamara által meghatároztatandó időben, a' kikérdeztetésre, 's a' t. —

Ezen rendelkezésre azt határozta a' kamara, hogy irattassék - hé a' jegyzőkönyvbe 's tegyék - le a' kamara' leveles könyvébe. Az után a' Ney ellen való vádat az ahhoz tartozó 189 aktákkal (*Documentumokkal*) egyetemben által adta a' kamara Cancelláriájának a' Királyi Prokurátor.

Frantzia Ország' jelen lévő állapotjának, miben Lételetül különböznek a' Tudósítások:

Az egygyik így szoll: — „Ámbár lassanlassan, de mindazonáltal tsakugyan előre való lépésekkel közelitünk ahhoz az időhöz; melyben igen tsudalatosnak fog tétzeni, ha valamelly Frantzia magának valamit tulajdonít azért, hogy ő *Roydista*, mint ha éppen azzal ditschedne, hogy ő betsületes ember. Nem soká tsak két féle hajlandóságú embereket fogunk esmérni magunk között, úgy mint a' *rendnek* és a' *rendellenfégnék* barátjait; 's az utolsókkal tsak a' politizai katonák fognak disputálni, 's több effélék.

Mások így szollanak a' mi Vándorló nevű újságunkban: — „Valamint a' *Párisi* úgy az egyéb Frantzia levelek is, naponként emlékeznek különböző embereknek elfogattatásokrol, lázasztó kiáltozásokrol, támadásnak gerjesztésére czélzó próbatételekről, némelly magános összeküvéseknek kinyilatkozásokrol, a' régi katonaságnak nyakaskodásáról, gyilkosságokrol, 's több effélékről, a' melly rossz-

szak valamint a fő városban úgy az ország-
nak egyéb részeiben is, annál jobban szá-
masodnának, a' mint az idegen seregek az
ország' belsőbb részeiről eltakarodni kez-
dettek. De minden efféléknek előhordá-
sával unalmat szereznek az olvasóknak,
's nem is térnének mind ide leveleink
nek szükvőitok miatt."

A' Frantzia levelekben nem egyszer
jöttek ki mostanság afféle panaszok, hogy
az *Anglus* és *Német* levelek közzül néme-
lyek igen revoluziós hangon irnak Fran-
tzia országról. Egy ilyen tikkelyt adott-
ki November 14-dikén is a' *Journal Gene-
ral de France*. *Salgues* küldötte azt kiadás
végett az újságíróhoz, minthogy az ő ne-
ve van alája írva. — „Jaj lenne néked *Ang-
lia* (így végzi szavait az író), jaj lenne né-
ked *Német Ország*, ha némely újságírótok-
nak saavaik való-ággal a' ti országotokbeli
gondolkodást fejeznek ki! 's ha az a' tu-
domány, a' melly ezen újságokban talál-
tatik, azt elbivő (arra hajló) olvasókra, ta-
nitványokra, 's bámulókra találna! Jaj
lenne Angliának, ha egy *Cobbetnek* láz-
zasztó írásait a' vak és lármázó sokaság ki-
vántsi módon felfálná, 's ha a' revoluzió-
nak Frantzia és Anglus barátjai egymással
össze szövetkeznének. Ne kételkedjünk
azon, hogy a' *Bonaparte'* lelke valamelly
bizonyos módon még most is dolgozik,
nem oly nagyon ugyan a' mi szerentsétlen
országunkban, mint inkább szomszédaink
között. Mi már kifaradtunk a' Respubli-
kai és Császári tyrannismusból. Az indú-
latoknak és pártoskodásnak tusakodásaik
nállunk már a' magok végekhez közelget-
nek; még tartó nyilatkozásaink már csak
egy haldokló faktziónak utolsó iparkodá-
sai; a' sokkal nagyobb rész, a' maga
Királyát, a' Monarkhiát, 's a' Constitútzí-
ón fundálóló törvényeket kívánja. Nem
akar semmit tudni többé a' kardból, a' ve-
res sipkából (a' veres sipkás klubistákból);
csak a' maga Monarkháinak örökesei által
akar kormányoztatni, kik azoktól a' Kirá-

lyoktól vették származásokat, a' kik nem
úgy bánnak Frantzia országgal, mint ha azt
fegyver által tették volna magokévá, ha-
nem mint a' melly az ő nagy tiszteletben
tartatott őseikről szállott réájok. Ezek hi-
bázhattak; mert ki ketsegtetheti magát az-
zal, hogy ő soha nem hibázik: megsalata-
tathattak; mert ez a' sorsa mind azoknak,
a' kik országolnak; de soha nem tekin-
tették hazájok szenvedéseit úgy, mint sze-
mélyes szerentséjeknek 's tebenségeknak
kútfejét. Tehát szünyenek-meg már valaha
az Anglus és Német írók Frantzia orszá-
nak azt a' részét motskolni, a' melly min-
den áldozatot örömmel és önként megtenni
kíván, csak hogy az újabb revoluziótáma-
dásoknak tsiráját örökre megfojthassa."

A' Ney' dolganak további folytatása.

A' *Pairck'* kamarájának gyűlése Nov-
13-dikán oly számos volt, a' milyen még
nem volt; közel 200-zan gyülekeztek ösz-
sze a' tagok; a' kik jószágaikon voltak, kuri-
rok által tudósítottak, hogy jelenjenek-meg;
némelyek még betegen is bévitették mago-
kat a' gyűlésbe. A' papi rendből való
Pairck azonközben nem jelentek-meg,
azért, hogy a' büntető ítélőszékeknek ül-
seikben nékiek valamelly régi szokás sze-
rét nem szabad jelen lenni.

Minthogy a' Ney processusában a'
bizonyosságok között *Pairck* is találtatnak,
tehát meghatározta a' kamara, hogy azok
a' *Pairck*, a' kik Ney ellen mint bizony-
ságok úgy fognak megjelenni, az őtet il-
létő tanátskozáskban ne lehessenek jelen;
az ilyen *Pairck* tehát még ezen ülésben ki-
mentek a' gyűlésből.

B e l g i u m.

Még November 8-dik napján történt,
hogy egy Belga fegyveres csoport a' *Falen-
cziennéfbéli* Frantzia vámoslovassággal ösz-
sze veszvén, valóságos tsatára került kö-

zöttök a' dolog és 4 órát tartott. Eleintén a' Belgák voltak az erősebbek, hanem későbbre a' Frantzia vámosoknak segítségére érkezvén, a' Belgák hátat adni kénytelenítettek. Mind két részről hevesen viselték magokat a' vitézek; 's estek is el és sebesedtek meg némelyek mind két részről. —

A' *Leydai* újságnak Nov. 17-ikén költ darabjában ezeket olvassuk: —

„A' mi déli tartományainkhoz érkezett tudósítások szerént, azok a' Prussus seregek, mellyek Frantzia országnak belső részeiről jöttek és a' *Rénus* felé folytatták útjokat, parantsolatot vettek, hogy a' határszélen álljanak meg, a' nélkül, hogy tudni lehetne, mi okozta legyen a' dolog. A' *Brüseli* levelek, a' mellyek 11-dikben indultak, így adják elő ezen történetet: — „A' folyó Nov. 8-dikán parantsolat érkezett vala ide azeránt, hogy a' Frantzia országból jövő 1-ső és 6-dik Prussus armádáknak, mind egygyütt 70,000 embereknek és 20,000 lovaknak számára, minden megkivántatót készen tartson a' város. Meg is tétettek vala már minden készülétek, a' midőn olyan tudósítást vevénk, hogy a' Prussus seregekhez a' határon oly rendelés érkezett legyen, hogy ott állapodjanak meg és szálljanak kvártélyokorra. A' Prussus seregek e' szerént a' Frantzia határszéleken kiterjeszkedtek 's egész *Lilleig* nyulnak-el, a' melly egy kevés nyúghatatlanságot okoz ennek a' várnak. Azólta, hogy e' történt, *Condé*, *Valenciennes*, és *Bouchain* váraikban legpontosabb vigyázattal teszik a' Frantziák a' katonaszolgálatot. A' várkapukat reggelenként igen későre nyitják-fel, 's estvéneként jókor bezárják. A' külső sántzok fegyveresekkel megrakattattak, 's mind ezek a' környülállások sokféle vélekedésekre szolgáltatnak alkalmatosságok; nem soká ki kell nyilatkozni a' valóságnak. Hogy a' nevezett várnak seregeink által nem soká el kell foglaltatni, azt ma is erősítik. Már szá-

mos Prussus Regementek által jöttek vala *Namuron*, hogy *Aachen* felé közelgesse-nek: de már most, mint mondják, ezek is meg fognak állapodni. *Dinantol* fogva *Givétig* minden utokat a' Frantzia ország belső részeiről jövő 's a' *Rénusi* Prussus tartományok felé szállítottó ágyuknak és munitzióknak hosszú sorai borították-el.

Namurból így írtak November 6-dikán: „Ide sok Frantzia értzágyuk, és végbet. tlen sokaságú szekerek érkeztek vala Frantzia országnak belső részeiről Prussus fegyveres seregeknek őrizeté alatt. A' szekerek vadász és egyéb mindenféle puskáknak nemeivel, kántsákkal és bárdokkal voltak terhelve. Mind ezek itt nállunk megállapodván, valami hibából kellett történni, hogy a' Prussusok ezeket a' szekerekről lepakkolván hajókra rakni már elkezdették vala, midőn azonközben egy Anglus ágyúzó tsapat ezen újjel ide megérkezvén, az egész bagázsait más útra tértette; mindeneket ismét szekerekre rakatott, 's *Mon*s felé indította útnak; 's a' Prussusok is tovább folytatták útjokat, de mind ezek nélkül.

D a n i a.

Koppenhágából ezeket írják November 9-dikén: — „A' Szövetséges Hatalmasságoztól; kik már a' múlt hónap' vége felé azon valának, hogy a' Frantzia országgal való békességet aláírják, oly izenet érkezett ide, hogy 5000 emberekből álló sereget indítsunk útnak lehető sieítsséggel Frantzia ország felé, hogy a' Hertzeg *Wellington* fő vezérlése alatt mind addig ott maradjon, míg a' dolgok ezen országgal végképpen eligazittatnak, melly kívánságokra a' szövetségeseknek ó Felsége is reá állván, az említett sereg haladék nélkül útnak indul *Antwerpia* felé.

Déli Amerika.

A' Királyi seregek és insurgensek kö-

zött, változó szerentsével és bizonytalan kimenetellel foly a hadakozás. Sok függ attól, ha Spanyol országból sok segítséget küldhet az Országlószerék a Király részén lévőeknek. *Peruban* tsakugyan ezek az utolsók voltak a mult Juniusban a győzedelmek, a mint ezt az odavaló Vice-Király Marquis *Concordia* Junius 27-dikén írta a Hadi Ministerhez, 's a mint ez a folyó hónap 4-dikén a *Madriti* újságban is kihirdettetett. E szerint Don *Ramirez* volt az a Királyi Generális, a ki felső *Perunak* *Cusco* nevű tartományában megvert és elszélesztett egy insurgens sereget, 's azután a tartománynak azon nevű fő városába is bement.

Már más versben is említették panaszkodva a Spanyol tudósítók, hogy ezeknek az Amerikai insurgenseknek nagy fogyatkozások volna fegyver, muníció, egy szóval minden hadi készüléteknek dolgában, ha az Északi Amerikai szabad Státusok nem segítenek őket effelékkel. Most ismét efféle panaszkodást olvasunk a Spanyolok részéről a közönséges levelekben: — „*Kadiksba*, úgy mond, bizonyos tudósítások érkeztek a felől, hogy *Tuspanhoz*, *Vera-Cruz*, és *Tampico* között, seregek és fegyverek szállítottak ki, melyek az Északi Amerikai egygyesült Státusokból jöttek. Ide járól az is, hogy a Mexicói insurgens tartományok Congressusának *Uj-Orleansba* küldetett Követeik itt igen kedvesen fogadtattak. Az Északi Amerikai egygyesült Státusok Elölülője már maga is intézett az alatta lévő Státusokhoz egy Proklamáziót az ellen, hogy a Spanyol insurgensekhez ilyen segédmekkel viseltetnek.

Északi Amerika.

Az innen érkezett magános levelekből hirdetik az Európai közönséges levelek, hogy az Anglusok és Amerikaiak ismét elkezdettek vetélkedni egymással a felett,

hogy mellyik legyen a hatalmasabb a közös tőkon. Az Anglusok hajókat kezdetek építtetni a *Hurou-taván*: az Amerikaiak is vitorlázni és kikészíteni kezdték a magok hajóikat az *Erie-taván*, és a *Detroiton* alól, egy oly helyen, a honnét az egész környéket oltalmazni lehet, egy erősségnek építéséhez fogtak. Az Amerikaiak azt mondják, hogy őket az Anglusok kénytelenítették arra, hogy ilyen előrelévő vigyázásbéli készüléteket tegyenek.

A *Londoni* újságok erősítik, hogy *Ney-York* tartománya brzonyos szigeteket vásárlott volna meg a *Senega-Indusoktól*, melyek az *Erie* és *Ontario* nevű tők között, még pedig az Anglus határon belől esnének, melly szerint a békételenkedésre okot adó tárgyakkal dolgában semmi fogyatkozása nem volna Angliának. —

Az az Amerikai hajós sereg, melly az Áfrikai ragadozó Státusoknak megfenyítésre a Középtengerre beküldetett 's ott ezekre szerentsésen reájok ijesztett vala, *Algiriától* 150,000, *Tunistól* 80,000, *Tripolistól* 50,000 Dollárt kapott, mint hadi adót.

A *Ney-Yorki* levelekben írják, hogy *Bonaparte József*, kiről már tudva van, hogy *Amerikába* ment, *Ney-Yorkból* egy utat tett vala a delibb vidékekre, de ismét vissza tért oda, 's a *Hudson* vize mellett a Lord *Courteney* majorját, vagy falusi házát, kibérelvén abban letelepedett, 's a *Tontine* nevű hajót útnak indította *Bourdeaux* felé, hogy vigye-el *Amerikába* a feleségit is egész házanépével együtt.

Nagy Britannia.

János és *Lajos* ó *Austriai Cs.* Fő Hercegségek legkisebb pompázás nélkül folytatják útozásokat az Angliai vidékeken; úti szekereiken semmi címer nintsen, 's magokkal semmi Királyi Udvarnokokat nem vittek-el Londonból.

Az útozó Anglusok véghetetlen szá-

mosok most Frantzia országban. *Dowernél* minden nap 8, 9, és 10 úti szekereket tesznek-fel hajóra és szállítanak onnét által a' Frantzia partra. A' békességnek helyre állásától fogva már 2000 ilyen útt szekérnél többet szállítottak által azokhoz tartozó útasokkal egygyütt.

Napkeleti Indiából igen kedvező hírek érkeztek *Londonba*. A' *Napouli* Fejedelem, 's még vagy kettő, a' kik ott keményen fogták vala a' dolgot, az Anglus seregek által annyira meggyengítetttek, hogy kénytelenítették békességet kérni tőlök, 's ennek megnyeréséért minden végváraikat által engedték az Anglusoknak.

P r u s s i a.

A' *Berlini* tudósítások szerint Orosz Császárné ő F.ége oda Nov. 17-ik napján megérkezett, 's nagy örömeződéssel és fényes pompával fogadtatott. *Postdamba* 16-dikban érkezett vala meg, a' hova a' Király a' maga leányával *Karolina* Hertzegasszszonnyal 's *Wilhelm* Princzel és ennek feleségével tiszteletére eleibe mentek vala. *Berlinbe* való beérkezésekkor az egész örszereg fegyverben állott, az ágyuk durrogtak; estve a' közönséges épületekkel egyetemben a' városnak nagy része megvilágosított; a' theátromon, mellyen az Udvar is jelen volt, azt az Orosz szomorú játékot adták, melynek *Dimitri Donsky* a' neve.

Nov. 14-dik napján nevezetes katona pompa volt *Berlinen* kívül *Weisenfee* nevű falunál. Az az Orosz Granadiros Regiment, melynek a' Prussus Király a' tulajdonosa, akkor reggel *Berlinből* hazafelé útnak indúlván, ezt a' Király egész fami-

liájával egyetemben elkísérte ezen faluig, és itt a' szabad ég alatt fölöstökömöt adott neki; a' Király is ott künn fölöstökömözött familiájával, a' Regiment Komandánsával, a' több tisztekkel, és annak 16 kivállogatott Altisztjeivel 's közembereivel egygyütt. A' Király a' Regimentnek, a' tisztek pedig a' magok Felséges Tulajdonosoknak egésségiért ittak.

Lengyel Ország.

Sándor Császár ő Felsége Nov. 12-dikén tartotta fényes pompával a' maga *Warschauba* való bémenetelét. A' Város előre mindenféle készüléteket megtétezt vala, hogy új Királyának oda való bémenetelét ditsősségesse tegye. Kísérői között volt sok más fő személyekkel egygyütt *Constantinus* Nagy Hertzeg is. A' Császár Lengyel katona formaruhát vett volt fel ezen alkalmatosságra. Estve az egész város megvilágosítottatott.

Utolsó Jegyzések.

A' *Párisi levelek*, mellyeknek tegnap megérkezni kellett volna, ma sem érkeztek-meg. Az ólta, hogy a' *Ney*' processusa a' *Pairek*' kamarájába vitetett 's az a' hír elterjedett, hogy ő is a' *Conciergerie*ből a' *Luxenburg* nevű épületbe által vitették, a' strázsák az új hidan 's a' törvénytevő épületnél megszámosítottak, az utzákon éjjel nappal járnak széllyel, 's a' szövetséges seregeknek is tudokra adatott, hogy oly készen légyenek, hogy ha kívántaik, az első jeladásra kiállhassanak kaszármáikból, a' melly intézetekre gyaníthatóképpen némelly rossz gondolkodású embereknek zabolátlan beszédjek adhatott okot.

Nov. 25-dik napján adtak 100 Forint Huszar pénzért 378 forintot Váltotzédu-
lában. Egy Csász. aranyért 17 forintot 26 krt.